

IV

(Retsakter vedtaget inden den 1. december 2009 i henhold til EF-traktaten, EU-traktaten og Euratomtraktaten)

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 20. maj 2008

om statsstøtte C 57/06 (ex NN 56/06, ex N 451/06) i forbindelse med delstaten Hessens finansiering af Hessische Staatsweingüter

(meddelt under nummer K(2008) 1626)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2010/394/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

efter at have opfordret interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger i overensstemmelse med denne artikel ⁽¹⁾, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

- (1) Efter at have modtaget klager i oktober 2003 og i november 2004 undersøgte Generaldirektoratet for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter (GD AGRI) delstaten Hessens finansiering af Hessische Staatsweingüter.
- (2) I denne forbindelse fandt der to drøftelser sted, nemlig den 26. januar 2005 mellem de hessiske myndigheder og repræsentanter for GD AGRI og den 29. september 2005 mellem den hessiske ministerpræsident Koch og kommissæren med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter. Efter drøftelsen den 29. september 2005 fremsendte GD AGRI den 13. oktober 2005 et brev til de hessiske myndigheder.
- (3) De hessiske myndigheder fremsendte skriftlige oplysninger til GD AGRI ved breve af 25. januar 2005, 25. april 2005 og 12. december 2005, som der henvises til.
- (4) Ved e-mail af 6. juli 2006 anmeldte Tyskland i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 3, egenkapitalfinansieringen af en ny vinkælder til Kommissionen. Ifølge de fremsendte oplysninger blev anmeldelsen indgivet af hensyn til retssikkerheden. Da en del af midlerne allerede

var blevet udbetalt inden anmeldelsen, blev foranstaltningen indført i registret for uanmeldt støtte under NN 56/06. Ved e-mail af 21. september 2006 og af 14. november 2006 fremsendte Tyskland supplerende oplysninger.

- (5) Ved brev af 20. december 2006 (K(2006) 6605 endelig) underrettede Kommissionen Tyskland om sin beslutning om at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, vedrørende den omhandlede støtte.
- (6) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* ⁽²⁾. Kommissionen opfordrede de andre interesserede parter til at fremsætte eventuelle bemærkninger inden for en måned.
- (7) Kommissionen modtog bemærkninger fra en interesseret part, der ved brev af 15. februar 2007 i første omgang anmodede om fortrolig behandling heraf.
- (8) Bemærkningerne blev videresendt til Tyskland ved brev af 2. marts 2007 uden at oplyse den interesserede parts navn. Ved brev af 7. marts 2007 tilbagekaldte den interesserede part anmodningen om fortrolighed. Ved e-mail af 4. april 2007 fremsendte Tyskland yderligere oplysninger.
- (9) Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach med hjemsted i Eltville ved Rhinen driver ifølge de fremsendte oplysninger med et vinareal på ca. 190 ha Tysklands største vinbrug og koncentrerer sig om produktion af vine af høj kvalitet, hovedsagelig Riesling og i stigende grad rødvine. Virksomheden er 100 % ejet af delstaten Hessen.

II. BESKRIVELSE

⁽¹⁾ EUT C 19 af 27.1.2007, s. 2.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

- (10) Delstaten Hessens vinvirksomhed blev indtil 1998 først drevet som en del af den almindelige forvaltning («kameralistisk økonomisk forvaltning») og efterfølgende indtil 2003 som delstatsvirksomhed (*Landesbetrieb*). I forbindelse med finansieringen af Hessische Staatsweingüter skal en række foranstaltninger undersøges:

Foranstaltninger før den 31. december 2002

- (11) Inden 2003 havde Hessische Staatsweingüter undertiden underskud. Underskuddene blev dækket af delstaten.
- (12) Inden Tysklands anmeldelse har de hessiske myndigheder fremlagt udførlige oplysninger om delstaten Hessens finansielle overførsler til Hessische Staatsweingüter i årene 1995-2002.
- (13) Under den kameralistiske økonomiske forvaltning var driften af Hessische Staatsweingüter opført på delstatens budget under kapitel 09 35 og 03 35. Delstaten Hessen dækkede de underskud, der fremgik af Hessische Staatsweingüters årsregnskaber.
- (14) Ifølge de fremsendte oplysninger hørte på dette tidspunkt det fredede bygningsværk og kulturelle mindesmærke Kloster Eberbach, et tidligere cistercienserabbedi, ligeledes ind under Hessische Staatsweingüter. Omkostningerne til vedligeholdelse og drift af klosteret blev derfor afholdt af Hessische Staatsweingüter. Ifølge de fremsendte oplysninger drives klosteret nu som en uafhængig offentligretlig institution.
- (15) Ifølge de fremsendte oplysninger opnåede Hessische Staatsweingüter i perioden 1995-1997 følgende resultater:

	(DEM)		
	1995	1996	1997
Indtægter	10 424 594	10 970 002	12 043 717
Udgifter	11 637 419	11 889 731	12 330 538
Resultat	- 1 212 825	- 919 729	- 286 821

- (16) De hessiske myndigheder anførte, at udgifterne til vedligeholdelse og drift af Kloster Eberbach ikke skulle tages i betragtning ved bestemmelsen af det samlede tilskudsbeløb fra delstaten Hessen, der kunne henføres til Hessische Staatsweingüters vinvirksomhed.
- (17) Kloster Eberbachs indtægter og udgifter, som blev henført til Hessische Staatsweingüter, blev ifølge de fremsendte oplysninger anført i et særskilt budgetafsnit (*Titelgruppe 72*) og kan derfor afgrænses entydigt.
- (18) Ifølge de hessiske myndigheder omfattede Hessische Staatsweingüters konti derudover udgifter til øvrige offentlige ydelser, der ikke direkte kunne henføres til driften af vinbruget, navnlig Landdagens og delstatsregeringens vinprøver i repræsentationsøjemed samt investeringer i forbindelse med jordfordelingsforanstaltninger. Ifølge de fremsendte oplysninger blev disse udgifter anført i det forklarende bilag til kapitel 09 35 og 03 35 i årsregnskabet.

- (19) På grundlag heraf skal de tilskud fra delstaten Hessen, der kan henføres til Hessische Staatsweingüters vinvirksomhed, ifølge de hessiske myndigheder korrigeres på følgende måde:

(DEM)

	1995	1996	1997
Resultat	- 1 212 825	- 919 729	- 286 821
Indtægter Kloster Eberbach	570 825	826 672	966 948
Udgifter Kloster Eberbach	1 344 793	1 331 987	1 533 826
Korrektion for Kloster Eberbach	773 968	505 315	566 878
Vinprøver i repræsentationsøjemed (fast beløb)	140 000	140 000	140 000
Jordfordeling	63 918	99 568	47 963
Korrektion af ikke-driftsmæssige udgifter	203 918	239 568	187 963
Korrigeret samlet beløb	- 234 939	- 174 846	468 020
Korrigerede tilskud i EUR	120 122	89 397	—

- (20) Ifølge de fremsendte oplysninger modtog delstatsvirksomheden Hessische Staatsweingüter (der pr. 1. januar 1998 var blevet oprettet som en retligt ikke-selvstændig særskilt del af delstatsforvaltningen) driftsmidler, hvori indgik driftstilskud og tilskud til delstatens repræsentationsudgifter (faste beløb til den hessiske Landdags og den hessiske delstatsregerings vinprøver).

- (21) Ifølge oplysninger fra de hessiske myndigheder kan følgende beløb i perioden 1998-2002 betragtes som relevante tilskud til Hessische Staatsweingüter:

(DEM)

	1998	1999	2000	2001	2002
Driftsmidler	145 000	670 000	100 000	120 000	61 400
heraf tilskud til repræsentationsudgifter	65 000	100 000	100 000	120 000	61 400
Relevante tilskud	80 000	570 000	—	—	—
Relevante tilskud i EUR	40 903	291 436	—	—	—

- (22) Efter de hessiske myndigheders opfattelse kan de relevante tilskud for perioden 1995-2002 sammenfattes på følgende måde:

(EUR)

Kameralistisk økonomisk forvaltning	1995-1997	209 520
Delstatsvirksomhed	1998-2002	332 339
I alt	1995-2002	541 859

Omstrukturering af delstaten Hessens vinvirksomhed

- (23) Med henblik på at forberede omstruktureringen af vinvirksomheden udarbejdede Hessische Staatsweingüter på anmodning af delstaten Hessen i perioden august-november 2001 sammen med forskningsinstituttet Geisenheim et strategidokument »Situationsanalyse und Entwicklungsperspektiven« (situationsanalyse og udviklingsperspektiver), som beskrev forskellige scenarier for de statslige vinbrugs mulige videreudvikling. Dette dokument indeholdt to mulige selskabsformer for vinvirksomheden (GmbH (anpartsselskab) eller Stiftung (fond)). Med hensyn til virksomhedsstrategien var valgmulighederne enten en fuldstændig renovering af den gamle vinkælder eller opførelse af en ny vinkælder.
- (24) På grundlag af dette dokument blev der i juni 2002 udarbejdet en forretningsplan for de enkelte scenarier. »Status quo«-scenariet indeholdt en gradvis restaurering af de gamle lokaler i Eltville i de kommende ti år med omkostninger på ca. 6,7 mio. EUR. »Status quo«-løsningen havde imidlertid ikke bidraget til at genoprette vinvirksomhedens rentabilitet. Ifølge forretningsplanen ville der til finansiering af de statslige vinbrug i en periode på ti år være behov for tilskud fra delstaten Hessen på i alt ca. 14,3 mio. EUR (herunder dækning af kasseunderskuddet fra den tidligere aktivitet siden 2000) samt provenuet fra afhændelsen af anlægsaktiver, som ikke var nødvendige for driften, på ca. 7,7 mio. EUR. Vinvirksomheden ville i 2011 have et årligt underskud på ca. 2 mio. EUR.
- (25) En anden valgmulighed, nemlig opførelsen af en ny vinkælder på det gamle areal i Eltville, blev anset for at være den i økonomisk henseende mindst gunstige løsning og derfor ikke taget yderligere i betragtning.
- (26) Den eneste valgmulighed, som ifølge forretningsplanen ville resultere i rentabilitet på lang sigt, var opførelsen af en ny vinkælder i forbindelse med Domäne Steinbergs driftsanlæg og flytningen af Hessische Staatsweingüters forvaltning og vinotek til Kloster Eberbach. I forbindelse med denne valgmulighed blev det antaget, at delstaten skulle overtage den gæld, der var akkumuleret i forbindelse med vinvirksomheden indtil udgangen af 2002. Investeringsomkostningerne til den nye vinkælder blev anslået til i alt 15 mio. EUR og skulle finansieres dels ved salg af arealer, som ikke var nødvendige for driften, og dels ved hjælp af fremmedkapital. Ifølge modellen i forretningsplanen ville Hessische Staatsweingüter i regnskabsåret 2006/2007 opnå et første positivt dækningsbidrag og i regnskabsåret 2008/09 et første positivt cash-flow. De nødvendige tilskud fra delstaten til dækning af cashflow-behovet i de første år af omstruktureringen fra 2003 ville udgøre i alt ca. 4,3 mio. EUR.
- (27) På grund af en ændring af markedssituationen og andre betingelser (bl.a. som følge af den generelle økonomiske situation i Tyskland og en oversvømmelse) var det nødvendigt at ajourføre forretningsplanen fra juni 2002 i september 2002 og revidere den finansielle model. Ifølge den reviderede model ville forsinkelsen med hensyn til at opnå rentabilitet for Hessische Staatsweingüter kræve yderligere tilskud fra delstaten på ca. 3,4 mio. EUR.
- (28) Ved regeringsafgørelse (Kabinettsbeschluss) af 10. december 2002 besluttede den hessiske delstatsregering med virkning pr. 1. januar 2003 at omdanne vinvirksomheden til et anpartsselskab, Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach (i det følgende »anpartsselskabet«). Denne proces betegnes af de hessiske myndigheder som »formel privatisering«. Desuden traf regeringen beslutning om at opføre en ny vinkælder i forbindelse med Domäne Steinbergs driftsanlæg og flytte forvaltningen fra Eltville til Eberbach (gennemførelse af den tredje valgmulighed, der var beskrevet i forretningsplanen).
- (29) Omsætningsaktiverne og de for driften nødvendige mobile anlægsaktiver i den tidligere delstatsvirksomhed Hessische Staatsweingüter på i alt ca. 7,3 mio. EUR samt en række kortfristede forpligtelser og hensættelser blev overført til anpartsselskabet. De for driften nødvendige faste anlægsaktiver (de dyrkede arealer og bygningerne) blev overført til en såkaldt »Betrieb gewerblicher Art« (et offentligt erhvervsforetagende, som ejes 100 % af delstaten, i det følgende »erhvervsforetagendet«) og forpagtes af anpartsselskabet. Ifølge de fremsendte oplysninger blev forpagtningsafgiften fastsat på grundlag af to rapporter til ansættelse af lejeværdien, som blev forelagt af de hessiske myndigheder.
- (30) Ifølge oplysninger fra de hessiske myndigheder ønskede delstaten Hessen at stille tilstrækkelig kapital til rådighed for anpartsselskabet som led i en omfattende investeringsplan for at sikre selskabets rentabilitet på mellem- og lang sigt på de internationale vinmarkeder uden statslig finansiering.
- (31) Indtil udgangen af 2002 var delstatsvirksomhedens gæld til delstaten Hessen vokset til 1 792 000 EUR. Denne gæld indfriede delstaten pr. 31. december 2002 gennem en tilsvarende budgettering i tillægget til budgettet for 2002.
- (32) Ved oprettelsen i januar 2003 stillede delstaten i første omgang 1 mio. EUR (selskabets tegnede kapital) til rådighed for anpartsselskabet. Ved overdragelsen af aktiver (og en række passiver), gældsafskrivning og den første kapitaltilførsel fremkom en egenkapital i det nyoprettede anpartsselskab på ca. 7,6 mio. EUR (ca. 91 % af balancesummen).

- (33) I slutningen af 2003 blev der truffet beslutning om endnu en kapitaltilførsel på 1,225 mio. EUR. Denne blev faktisk udbetalt i trancher på 400 000 EUR den 2. april, 300 000 EUR den 28. juni, 125 000 EUR den 11. august og 100 000 EUR den 15. september 2004. Den sidste tranche på 300 000 EUR blev endelig udbetalt den 27. februar 2006. Den tilførte kapital blev opført i anpartsselskabets balance som kapitalreserve.
- (34) Forretningsplanen fra september 2002 blev igen ajourført i februar 2003 (forretningsplan af 26. februar 2003 udvidet med en fuldstændig overskuds- og underskudsprognose) og endnu en gang i november 2003 (forretningsplan af 28. november 2003). Ifølge forretningsplanen af 28. november 2003 forventedes et første positivt EBITDA⁽³⁾ allerede i regnskabsåret 2007, et første positivt cashflow for 2010 og årsoverskud fra 2014. Ifølge de fremsendte oplysninger ville den tilgrundliggende finansielle model føre til en egenkapitalforrentning (på basis af resultatet før skat) på over 3 % i 2016, som fra 2019 ville nå et niveau på over 7 %.
- (35) I denne forbindelse fik Kommissionen af de hessiske myndigheder forelagt en rapport vedrørende markedsstillingen og rentabiliteten blandt sammenlignelige vinbrug i Tyskland og Den Europæiske Union (*«Kurzgutachten — Die Marktstellung und Wirtschaftlichkeit von mit der Hessischen Staatsweingüter Kloster Eberbach GmbH, Eltville, vergleichbaren Weingütern in Deutschland und der Europäischen Union»*, af Prof. Dr. Dieter Hoffmann, Forschungsanstalt Geisenheim, april 2005; i det følgende »Hoffmann-rapporten«). Til denne rapport blev der anvendt virksomhedsanalyser af over 130 vinbrug, som regelmæssigt er foretaget af Forschungszentrum Geisenheim for at fastlægge de gennemsnitlige rentabilitetstal i branchen.
- (36) Ifølge Hoffmann-rapporten er vinbrug og eventuelle ejere uden for branchen interesseret i en langsigtet og værdistabil egenkapitalforrentning. Analysen viste for perioden 1992-2003 for alle undersøgte vinbrug et gennemsnitligt afkast af egenkapitalen på 1,9 %. Topvinbrugene opnåede et gennemsnitligt afkast af egenkapitalen på 11,7 %. Ifølge de fremsendte oplysninger kan de undersøgte topvinbrug ikke sammenlignes direkte med Hessische Staatsweingüter, da de førstnævnte er familievirksomheder, og rentabilitetstallene skal korrigeres med personaleudgifterne til en ekstern ledelse. Efter denne korrektion (under hensyntagen til omkostningerne ved en teknisk og to forretningsmæssige ledere) når rapporten for topvinbrugene frem til en egenkapitalforrentning på henholdsvis ca. 2 % (1992-2003) og 3 % (1998-2003). Disse værdier skal efter de hessiske myndigheders opfattelse anvendes som sammenligningsgrundlag for finansieringen af Hessische Staatsweingüter.
- (37) I Hoffmann-rapporten anslås den periode, der kræves for at nå breakeven-punktet ved omstrukturering af vinbrug eller ved langfristede investeringer i større omfang, til mindst 10 år og i gennemsnit 10-15 år.
- (38) De hessiske myndigheder anførte, at de tilgrundliggende finansielle modeller var baseret på meget konservative prognoser. Ifølge de fremsendte oplysninger blev forretningsplanen af 26. februar 2003 gennemgået af KPMG Deutsche Treuhand-Gesellschaft Aktiengesellschaft (KPMG) og anset for at være meget konservativ i relation til den værst tænkelige situation.

Egenkapitalfinansiering af den nye vinkælder

- (39) Delstaten Hessen stiller nu yderligere kapital til rådighed for Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach til opførelse af den nye underjordiske vinkælder. Ifølge de fremsendte oplysninger udgør denne investering en afgørende foranstaltning for, at anpartsselskabet kan opnå rentabilitet på mellemlang og lang sigt (betragtning 23-26), og er i betragtning af de strukturelle mangler ved den gamle vinkælder i Eltville nødvendig for at opretholde vinkvaliteten og sikre opfyldelsen af internationale fødevarerstandarder. Den nye vinkælder opføres i forbindelse med Domäne Steinbergs driftsanlæg.
- (40) Den samlede investering på ca. 15 mio. EUR finansieres delvis gennem en kapitaltilførsel fra delstaten Hessen. Til forskel fra det, der oprindeligt var fastsat i omstrukturingsplanen, stilles egenkapitalfinansieringen på 7,5 mio. EUR, der blev anmeldt den 6. juli 2006, ikke til rådighed som rent egenkapitalindskud, men i form af et selskabsdeltagerlån (partiarisches Darlehen).
- (41) Dette selskabsdeltagerlån er baseret på en fast årlig rente på 3,7 % med mulighed for at kapitalisere de årlige renter indtil 2014 og 2015 (dvs. tilbagebetaling af 50 % af de påløbne renter og rentes renter i henholdsvis 2014 og 2015).
- (42) Desuden vil selskabsdeltagerlånet få en andel af det årlige overskud med en sats svarende til forholdet mellem lånet og den tegnede kapital i anpartsselskabet, indtil 25 % af det udestående lånebeløb. I oktober 2006 lå satsen for overskudandelen på 88 %.
- (43) Selskabsdeltagerlånet vil blive tilbagebetalt fra 2021 med en rentesats på 5 % p.a.

⁽³⁾ Earnings before interest, tax, depreciation and amortization (resultat før renter, skat og afskrivninger).

- (44) Udbetalingen af selskabsdeltagerlånet sker efter anmodning fra anpartsselskabets ledelse i takt med gennemførelsen af investeringsprojektet.
- (45) Ifølge de fremsendte oplysninger blev der allerede i august 2004 udbetalt en første tranche på 300 000 EUR i forbindelse med planlægningen af den nye vinkælder. Yderligere trancher på i alt 2,3 mio. EUR blev udbetalt i perioden marts-september 2006 i forbindelse med opførelsen af den nye vinkælder. Disse beløb blev ydet som tilskud på grundlag af to afgørelser truffet af det hessiske ministerium for miljø, landdistrikter og forbrugerbeskyttelse (Hessisches Ministerium für Umwelt, ländlichen Raum und Verbraucherschutz) af 22. december 2004 og af 21. juli 2006 vedrørende et samlet beløb på henholdsvis 1,2 mio. EUR og 6,3 mio. EUR, som skulle anvendes til udgifter i forbindelse med den nye vinkælder. Ifølge de oplysninger, som Tyskland fremsendte pr. e-mail den 14. november 2006, skulle disse afgørelser tilbagekaldes, og de beløb, der allerede var udbetalt i denne henseende i forbindelse med den nye vinkælder, skulle omfattes af selskabsdeltagerlånet på de betingelser, der gælder for dette.
- (46) En forretningsplan for anpartsselskabet, der blev ajourført pr. 16. oktober 2006, og som er baseret på den oprindelige prognose for 2004-2020 og afspejler finansieringsomkostningerne i forbindelse med den nye vinkælder, blev forelagt Kommissionen ved e-mail af 16. november 2006. Ifølge denne forretningsplan, der dækker perioden fra 2006 til 2020 og 2025 og fastsætter en garanteret fast rente på 3,7 % for den tilvejebragte kapital, kan der forventes et positivt cashflow af resultatet fra 2010 ⁽⁴⁾. Der skulle opnås overskud fra 2014.
- (47) Forretningsplanen viser for 2014 en samlet forrentning af selskabsdeltagerlånet (herunder det faste mindsteafkast på 3,7 %) på ca. 4,3 %, som i 2020 vil nå et niveau på over 13 %.
- (48) Ifølge de fremsendte oplysninger overgik anpartsselskabet i sine to første driftsår 2004 og 2005 omsætnings- og overskudsprognosen markant.
- (49) Den resterende finansiering af den nye vinkælder tilvejebringes via lånet fra en forretningsbank. Et tilsvarende lånetilbud fra Commerzbank AG (med refinansiering via

Kreditanstalt für Wiederaufbau) blev forelagt Kommissionen til orientering pr. e-mail af 22. september 2006. Det indeholder normale lånebetingelser, herunder en change of control-klausul ⁽⁵⁾ og kravet om en egenkapitalprocent på mindst 30 % i lånets løbetid.

Begrundelse for Kommissionens indledning af proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2

- (50) Ved brev af 20. december 2006 (K(2006) 6605 endelig), hvori Kommissionen underrettede Tyskland om sin beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure, konstaterede denne, at delstaten Hessen har givet Hessische Staatsweingüter en fordel ved kontinuerligt at dække underskuddene i forbindelse med vinvirksomheden i perioden inden 2003, og at den pågældende foranstaltning derfor udgør statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (51) Desuden betvivlede den, at delstaten Hessen agerede som markedsøkonomisk investor i forbindelse med de to første kapitaltilførsler på henholdsvis 1 mio. EUR og 1,225 mio. EUR.
- (52) Endvidere konstaterede den, at det kunne konkluderes, at delstaten Hessen har ageret som privatøkonomisk investor ved at yde et selskabsdeltagerlån til Hessische Staatsweingüter GmbH som selvstændigt investering.
- (53) Kommissionen anførte endvidere, at egenkapitalfinansieringen af vinkælderens skulle betragtes som en opfølgende investering fra delstaten Hessen, og at der rejste sig det spørgsmål, om en privat investor ville være rede til, efter at have dækket en virksomheds tidligere underskud og derefter at have tilført denne virksomhed kapital på i alt 2,225 mio. EUR, fortsat at stille en egenkapitalfinansiering til en ny vinkælder på 7,5 mio. EUR til rådighed på betingelserne i selskabsdeltagerlånet.

III. BEMÆRKNINGER FRA INTERESSEREDE PARTER

- (54) Ved brev af 15. februar 2007 modtog Kommissionen bemærkninger fra interessefællesskabet Rheingauer Winzer (i det følgende »interesseret part«), som i første omgang anmodede om fortrolig behandling, men tilbagekaldte denne anmodning ved brev af 7. marts 2007.

⁽⁴⁾ I den forelagte forretningsplan blev til beregning af cashflowet årsoverskuddet/-underskuddet kun korrigeret for afskrivninger som ikke-kontante omkostninger.

⁽⁵⁾ Bestemmelse, hvorefter banken kan kræve (yderligere) bankmæssig sikkerhed for lånet, hvis delstaten Hessens ejerandel i Hessische Staatsweingüter GmbH falder til under 51 %.

(55) I bemærkningerne fra den interesserede part, der er imod opførelsen af Hessische Staatsweingüters nye vinkælder, behandles fire områder: forberedelsesfasen 2002–2006, mangler ved forretningsplanen, investeringer, der ikke fremgår af forretningsplanen, og undtagelserne i henhold til EF-traktatens artikel 87.

Forberedelsesfasen 2002–2006

(56) Ifølge den interesserede part kunne det allerede inden finansieringen af den nye vinkælder konstateres, at delstatsregeringen i Hessen ikke havde påtænkt at handle som markedsøkonomisk investor. Til støtte for påstanden er anført følgende:

a) Medlemmerne af anpartsselskabets bestyrelse kommer næsten udelukkende fra den offentlige forvaltning. Kun et enkelt medlem kommer fra det frie erhvervsliv.

b) Et alternativ til opførelsen af en ny vinkælder (dvs. renovering af den gamle vinkælder) tages ikke i betragtning.

c) Andre tyske statslige vinbrug, navnlig i delstaten Rheinland-Pfalz, som gennem flere årtier ikke kunne opnå rentabilitet og i sidste instans blev solgt, blev ikke taget i betragtning i sammenligningsøjemed.

d) De tidligere kapitaltilførsler blev ydet uden afkastkrav (hvilket viser, at delstatsregeringen og bestyrelsen ikke troede på Hessische Staatsweingüters økonomiske ydeevne).

e) Egenkapitalindsuddet til finansiering af den nye vinkælder blev først ændret til et selskabsdeltagerlån efter kontakter med Kommissionen.

(57) Derudover rejser den interesserede part det spørgsmål, om anpartsselskabets resultatmål for 2005/2006 blev nået som følge af eventuelle særlige indtægter.

Mangler ved forretningsplanen

(58) Ifølge den interesserede part kan det ikke dokumenteres ved hjælp af forretningsplanen fra oktober 2006, som omfatter selskabsdeltagerlånet, at kapitaltilførslerne fra 2003 og 2004 og egenkapitalfinansieringen af den nye vinkælder blev foretaget i overensstemmelse med det markedsøkonomiske investorprincip. Til støtte for påstanden er anført følgende:

a) I forretningsplanen blev der ikke taget højde for muligheden for indtægts- og kvalitetsudsving.

b) Det antages i forretningsplanen, at den samlede produktionsmængde kan afsættes (mens der med hensyn til svind og kvalitetsrisici skulle anvendes et nedslag på 3 %).

c) De risici, der er forbundet med tilkøb af druer, most og vin på grund af markedsudsving, er ikke indkalkuleret i forretningsplanen.

d) Der tages ikke højde for finansieringen af sådanne eksterne tilkøb.

e) I forretningsplanen differentieres ikke mellem salgspri-
serne for vine af egen produktion og for vine fra
tilkøb (ifølge den interesserede part skulle der i forret-
ningsplanen for vine fra tilkøb anvendes en gennem-
snitlig salgspris på højst 5 EUR).

f) Antagelserne med hensyn til kostprisen for solgte
varer er ikke realistiske, da de ikke afspejler den
forventede prisudvikling for flaskemateriale.

g) Den interesserede part kan ikke se, om der er taget
højde for finansieringen af genanskaffelsesinveste-
ringer i forretningsplanen ved anvendelse af afskriv-
ningsbeløb.

(59) På grundlag af disse bemærkninger fremlagde den inter-
esserede part en alternativ beregning for 2014. Med
udgangspunkt i et nedslag på 3 % til dækning af svind
i forbindelse med en egen produktion på 1,1 mio. l, en
salgspris for de 300 000 l tilkøbsvin på 5 EUR og mate-
rialeudgifter pr. liter vin på 1,80 EUR ville resultatet af
anpartsselskabets ordinære drift i 2014 medføre et
underskud på 900 000 EUR i stedet for det forventede
overskud på 164 000 EUR. Ifølge den interesserede part
er forretningsplanen meget ustabil og tager ikke i
tilstrækkeligt omfang højde for eventuelle udsving.

Udgifter til forvaltningen og vinoteket, der ikke fremgår af forretningsplanen

(60) Ifølge den interesserede part forbliver Hessische Staats-
weingüters forvaltning og vinotek hos Kloster Eberbach,
som restaureres. Den interesserede part har kritiseret, at
omkostningerne ved denne restaurering ikke er indeholdt
i forretningsplanen. Ifølge den interesserede part kan det
ikke udelukkes, at der vil ske en krydssubsidiering via
lavere lejebetalinger.

(61) Endvidere har den interesserede part gjort gældende, at
private vindyrkere kun i begrænset omfang kan benytte
vinoteket i klosteret som salgssted.

Undtagelser i henhold til EF-traktatens artikel 87

(62) Ifølge den interesserede part kan den hessiske delstatsregering ikke gøre følgende argumenter gældende for at opnå en godkendelse af sine finansielle ydelser som støtte, der er tilladt i henhold til EF-traktatens artikel 87:

- a) Hessische Staatsweingüters funktion som forbillede for den private vindyrkning (anfægtes af den interesserede part)
- b) udførelse af opgaver inden for forskning i vindyrkning foretaget af den statslige forskningsinstitution i Geisenheim (ifølge den interesserede part kan dette også ske i samarbejde med private virksomheder)
- c) nødvendigheden af at bevare kulturlandskabet og navnlig stejle skråninger (ifølge den interesserede part drives kun 20 % alle stejle skråninger i regionen af de statslige vinbrug).

IV. BEMÆRKNINGER FRA TYSKLAND

(63) Den 4. april 2007 modtog Kommissionen bemærkninger fra Tyskland. Disse følger strukturen i bemærkningerne fra den interesserede part og indeholder argumenter, som vedrører fire områder: den hessiske delstatsregering som markedsøkonomisk investor, spørgsmålet, om forretningsplanen er velfunderet, spørgsmålet, om der i forretningsplanen er taget højde for placeringen i Kloster Eberbach, manglende relevans af begrundelserne for støttens forenelighed. Desuden informeres om salget af arealer tilhørende den tidligere delstatsvirksomhed.

Den hessiske delstatsregering handlede som markedsøkonomisk investor

(64) Ifølge Tyskland handlede den hessiske delstatsregering allerede inden opførelsen af den nye vinkælder som markedsøkonomisk investor. Argumenterne i bemærkningerne fra den interesserede part var behæftet med saglige fejl og uden betydning i retlig henseende. Tyskland har til støtte for denne påstand anført følgende:

- a) Delstaten Hessen som enejer af anpartsselskabet sendte repræsentanter for delstaten til bestyrelsen, hvilket er i overensstemmelse med enhver privat investors adfærd. Desuden indgik en repræsentant fra erhvervslivet og dermed ekspertise udefra i bestyrelsen.
- b) Beslutningen om at flytte hovedsædet og opføre en ny vinkælder blev truffet af økonomiske grunde og var baseret på en analyse af mulige strategiske koncepter.

c) Den hessiske delstatsregering har i overensstemmelse med det markedsøkonomiske investorprincip baseret sig på andre private gennemsnits- og endog topvinbrug (og ikke, som hævdet af den interesserede part, på andre urentable statslige vinbrug).

(65) Ifølge Tyskland opfylder anpartsselskabets økonomiske udvikling forretningsplanen. I 2005 var der ingen særlige indtægter. Omsætningsprognosen blev overgået med 500 000 EUR. De højere øvrige driftsindtægter som følge af skadesreguleringer fra forsikringer i forbindelse med skader forårsaget af oversvømmelser blev opvejet af højere personale- og driftsudgifter i forbindelse med disse skader.

(66) Ifølge oplysninger fra Tyskland vil resultatet for 2006 trods en dårlig høst i 2005 (21 % lavere end i 2004) og 2006 (32 % lavere end i 2004) opfylde forretningsplanen.

(67) Ifølge de fremsendte oplysninger blev de to afgørelser, på grundlag af hvilke de første trancher til finansieringen af den nye vinkælder var blevet udbetalt, tilbagekaldt, og det samlede beløb på 7,5 mio. EUR ydet som selskabsdeltagertilån. De allerede udbetalte beløb omfattes af lånet med tilbagevirkende kraft på samme betingelser. Delstatsbudgettet blev ændret i overensstemmelse hermed.

Forretningsplanen er velfunderet

(68) Ifølge Tyskland er forretningsplanen velfunderet og baseret på konservative, realistiske antagelser. Til støtte for denne påstand er anført følgende:

a) Produktionsprognosen er baseret på gennemsnitlige indtægter ved en gennemsnitlig høst (på grundlag af en god og dårlig høst samt svind). Den planlagte produktionsmængde ligger under den gennemsnitlige produktionsmængde blandt vinbrug i Rheingau.

b) Prognosen for tilkøb er velfunderet. Anpartsselskabet tilkøber på grundlag af forpagtnings- og dyrkningskontrakter ikke vin, men druer. Omkostningerne ved disse tilkøb fremgår fuldstændig af forretningsplanen. Kvalitets- og mængderisikoen svarer præcist til risikoen ved egenproduktionen. Den vin, der fremstilles af druer tilkøbt på grundlag af forpagtnings- og dyrkningskontrakterne, må markedsføres under anpartsselskabets navn og mærke (aftappet af producenten). Der er taget højde for i forretningsplanen, at den nye vinkælder midlertidigt vil stå delvis tom i perioden 2007–2010.

- c) Beregningen af kostprisen for solgte varer er baseret på korrekte grundlæggende antagelser. Gennem størrelsesdegression og effektivitetsforøgelse vil der blive opnået omkostningsbesparelser, som til dels allerede kunne realiseres i 2005/2006.
- d) Forretningsplanen er, som attesteret af KPMG, baseret på realistiske og konservative grundlæggende antagelser. Forretningsplanens gennemførlighed bekræftes af, at Commerzbank stiller et erhvervslån til rådighed til den delvise finansiering af opførelsen af den nye vinkælder.
- e) Genanskaffelsesinvesteringerne fremgår af forretningsplanen som kapitaludgifter og som afskrivninger.

Der er i forretningsplanen fuldt ud taget højde for udgifterne til placeringen i Kloster Eberbach

- (69) Ifølge de fremsendte oplysninger har restaureringen af Kloster Eberbach, som formentlig vil tage mere end 25 år, ikke til formål at yde økonomisk støtte til anpartsselskabet, men derimod at bevare et kulturelt mindesmærke. Anpartsselskabet vil leje lokaler til sin forvaltning og vinoteket på markedsvilkår. Der er endnu ikke indgået en kontrakt mellem anpartsselskabet og Stiftung Kloster Eberbach. De skønnede lejebetaling fremgår af forretningsplanen.

De begrundelser, som den interesserede part har anført, er uden relevans

- (70) Ifølge de fremsendte oplysninger udgør finansieringen af den nye vinkælder ikke støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, da den hessiske delstatsregering handlede som en privat investor. De argumenter, som Hessen ifølge den interesserede part angiveligt vil fremføre til støtte for en eventuel støtte, er derfor ikke relevante for det foreliggende tilfælde.

Salg af den tidligere delstatsvirksomheds arealer

- (71) Derudover underrettede Tyskland Kommissionen om, at der blev solgt arealer tilhørende den tidligere delstatsvirksomhed til en værdi af 2 959 675 EUR, og at provenuet blev tilbageført til delstatsbudgettet.

V. VURDERING AF STØTTEN

Anvendelse af statsstøttereglerne

- (72) Hessische Staatsweingüter er aktiv inden for produktion og markedsføring af vin. I henhold til artikel 71 i Rådets

forordning (EF) nr. 1493/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for vin⁽⁶⁾ anvendes EF-traktatens artikel 87, 88 og 89 på produktion af og handel med de af denne forordning omfattede produkter. De her omhandlede foranstaltninger skal derfor undersøges på grundlag af statsstøttereglerne.

Forekomst af støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1

- (73) I henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 1, er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.
- (74) I henhold til EF-Domstolens praksis kan støtte til en virksomhed påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, såfremt denne virksomhed er aktiv på et marked med samhandel inden for Fællesskabet⁽⁷⁾. Hessische Staatsweingüter er aktiv inden for produktion og markedsføring af vin og opererer derfor på et meget konkurrenceintensivt internationalt marked⁽⁸⁾. De pågældende foranstaltninger stammer fra statsmidler (delstaten Hessens budget), og de er selektive, da de vedrører en bestemt virksomhed. Det skal derfor undersøges, om de pågældende foranstaltninger gav eller giver Hessische Staatsweingüter en fordel, som fordrejer konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen, og dermed udgør støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1. For at vurdere, om den pågældende foranstaltning giver en fordel, anvendes det markedsøkonomiske investorprincip⁽⁹⁾.

Foranstaltninger før den 31. december 2002

- (75) Undersøgelsen har bekræftet, at delstaten Hessen har givet Hessische Staatsweingüter en fordel ved at dække virksomhedens underskud, og at den pågældende foranstaltning derfor udgør statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

⁽⁶⁾ EFT L 179 af 14.7.1999, s. 1.

⁽⁷⁾ Se navnlig Domstolens dom af 13.7.1988, sag 102/87, Frankrig mod Kommissionen, Sml. 1988, s. 4067.

⁽⁸⁾ Samhandelen inden for Fællesskabet med vin er meget omfattende. Ca. 20 % af den samlede mængde vin, der fremstilles i EU-25, handles internt. I 2005 omfattede samhandelen inden for Fællesskabet (EU-25) ca. 37,1 mio. hl (modtagelser) og 38,8 mio. hl (forsendelser). I 2004/2005 havde Tyskland en andel på ca. 5,5 % af den samlede vinproduktion i EU-25. (Kilde: Eurostat).

⁽⁹⁾ Se Kommissionens meddelelse om anvendelse af EØF-traktatens artikel 92 og 93 (nu artikel 87 og 88) og af artikel 5 i Kommissionens direktiv 80/723/EØF på offentlige virksomheder i fremstillingssektoren (EFT C 307 af 13.11.1993, s. 4).

- (76) Det skal undersøges, om Hessische Staatsweingüter i den periode, hvor virksomheden blev drevet under den kameralistiske økonomiske forvaltning som en del af delstaten Hessens almindelige forvaltning (indtil udgangen af 1997) og derefter som delstatsvirksomhed, dvs. som en særskilt del af den almindelige forvaltning, men fortsat uden egen status som juridisk person, kunne anses som virksomhed som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (77) Udøver staten erhvervmæssig virksomhed, er det i henhold til Domstolens dom i sag C-118/85, Kommissionen mod Italien ⁽¹⁰⁾, uden betydning, om den udøver denne virksomhed gennem en selvstændig enhed eller gennem et organ, som er en del af statsadministrationen, for at denne enhed eller dette organ kan anses som en offentlig virksomhed. Det kan derfor konkluderes, at Hessische Staatsweingüter allerede i perioden inden 2003 kunne betragtes som virksomhed som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (78) Kommissionen konkluderer, at den periode, der skal tages i betragtning ved vurderingen af støtten, er perioden 1995–2002. Den minder om, at i henhold til artikel 15 i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ⁽¹¹⁾ forældes Kommissionens beføjelser til at kræve tilbagebetaling af støtte efter ti år. Forældelsesfristen løber fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte tilkendes støttemodtageren. Enhver foranstaltning, der træffes af Kommissionen eller af en medlemsstat efter opfordring fra Kommissionen angående den ulovlige støtte, afbryder denne frist.
- (79) Kommissionen konstaterede i sin beslutning om at indlede proceduren, at det første møde, der fandt sted den 26. januar 2005 mellem de hessiske myndigheder og repræsentanter for GD AGRI, kan betragtes som en foranstaltning, der afbrød fristen i henhold til artikel 15 i forordning (EF) nr. 659/1999.
- (80) Denne foreløbige konklusion bestrides hverken i de bemærkninger, der er modtaget fra den interesserede part efter offentliggørelsen af Kommissionens beslutning om at indlede proceduren, eller i bemærkningerne fra Tyskland. Kommissionen fastholder derfor, at det første møde, der fandt sted den 26. januar 2005 mellem de hessiske myndigheder og repræsentanter for GD AGRI, udgør en foranstaltning, der afbryder forældelsesfristen.
- (81) Den pågældende støtte, der blev ydet, således at delstaten Hessen kontinuerligt kunne dække Hessische Staatsweingüters underskud, udgøres derfor af de relevante tilskud til vinvirksomheden under den kameralistiske økonomiske forvaltning i perioden 1995-1997 (209 520 EUR) og tilskuddene til delstatsvirksomheden i perioden 1998-2002 (332 339 EUR) og beløber sig til i alt 541 859 EUR (betragtning 22).
- (82) Ved brev af 20. december 2006 (K(2006) 6605 endelig) konstaterede Kommissionen endvidere, at erhvervsforetagendet synes at være den egentlige modtager af den tidligere støtte.
- (83) Ifølge Tyskland er erhvervsforetagendet den retlige og økonomiske efterfølger for delstatsvirksomheden Hessische Staatsweingüter, da det er den retlige og økonomiske ejer af Hessische Staatsweingüters anlægsaktiver og skal betragtes som den egentlige modtager af den tidligere støtte. Anpartsselskabet forpagter de for driften nødvendige faste anlægsaktiver af erhvervsforetagendet. Forpagtningsafgiften blev fastsat på grundlag af to rapporter til ansættelse af lejeværdien, som blev forelagt af de hessiske myndigheder (betragtning 29). Kommissionen konkluderer derfor, at disse anlægsaktiver forpagtes på markedsvilkår.
- (84) Efter Kommissionens opfattelse har anpartsselskabet, som overtog videreførelsen af vinvirksomheden og fik overført omsætningsaktiverne og de for driften nødvendige mobile anlægsaktiver i delstatsvirksomheden (betragtning (29)), imidlertid opnået en fordel som følge af foranstaltningerne før den 31. december 2002 og skal derfor ligeledes betragtes som modtager af denne tidligere støtte.
- (85) Den tvivl, der lå til grund for Kommissionens indledning af proceduren, og de foreløbige konklusioner i beslutningen om at indlede proceduren er således blevet bekræftet.

Omstrukturering af delstaten Hessens vinvirksomhed

- (86) Undersøgelsen har bekræftet Kommissionens tvivl om, at delstaten Hessen med kapitaltilførslerne til anpartsselskabet på i første omgang 1 mio. EUR og derpå yderligere 1,225 mio. EUR ikke har udvist samme adfærd som en markedsøkonomisk investor.
- (87) Ifølge Tyskland blev kapitalen stillet til rådighed på markedsvilkår, da den forventede forrentning — som bekræftet i Hoffmann-rapporten — svarede til eller endog lå over branchegennemsnittet, mens anpartsselskabets forretningsplan ifølge KPMG var baseret på konservative prognoser.

⁽¹⁰⁾ Sml. 1987, s. 2599.

⁽¹¹⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

- (88) Kommissionen bemærker, at en sådan vurdering vedrører omstruktureringen som helhed, da Tyskland har anvendt egenkapitalforrentningen som sammenligningsgrundlag, og anpartsselskabets egenkapital afspejlede alle de omstrukturingsforanstaltninger, der var iværksat (dvs. ikke kun kapitaltilførslerne, men også overdragelsen af aktiver og gældsafskrivningen).
- (89) Den interesserede part har anført i sine bemærkninger (se betragtning 54), at delstaten Hessen inden finansieringen af den nye vinkælder ikke handlede som markedsøkonomisk investor. I bemærkningerne henvises bl.a. til sammensætningen af anpartsselskabets bestyrelse, til det forhold, at andre urentable vinbrug ikke blev taget i betragtning i sammenligningsøjemed, samt til den omstændighed, at kapitaltilførslerne blev ydet uden afkastkrav. Desuden har den interesserede part gjort gældende, at der er mangler ved forretningsplanen, og har anført, at planen er for ustabil og ikke i tilstrækkeligt omfang tager højde for eventuelle udsving.
- (90) Tyskland har i sine bemærkninger (se betragtning 63) afvist den interesserede parts argumenter som værende behæftet med saglige fejl og uden betydning i retlig henseende.
- (91) Efter Kommissionens opfattelse elimineres de betænkeligheder, som den interesserede part har fremført, på grundlag af bemærkningerne fra Tyskland, og forretningsplanen er velfunderet. Desuden er Kommissionen enig med Tyskland i, at der i forbindelse med det markedsøkonomiske investorprincip bør anvendes andre sammenlignelige, rentable vinbrug som sammenligningsgrundlag (betragtning 64).
- (92) Kommissionen konkluderer derfor, at delstaten Hessens omstrukturingsforanstaltninger til fordel for anpartsselskabet (overdragelse af aktiver, gældsafskrivning og kapitaltilførsler) i sig selv kan anses for at være acceptable for en investor, der opererer på normale markedsvilkår. Den er dog af den opfattelse, at kapitaltilførslerne skal vurderes på baggrund af alle iværksatte foranstaltninger, herunder dækningen af underskuddene fra perioden før den 31. december 2002, hvor vinvirksomheden blev drevet som en integreret del af delstaten Hessens almindelige forvaltning, da anpartsselskabet overtog videreførelsen af denne vinvirksomhed og i et vist omfang også skal betragtes som modtager af denne tidligere støtte (betragtning 83) ⁽¹²⁾.
- (93) Efter Kommissionens opfattelse havde navnlig gældsafskrivningen på 1 792 000 EUR, som vedrørte delstatsvirksomhedens akkumulerede gæld over for delstaten Hessen i forbindelse med den tidligere aktivitet, samme formål som den lejlighedsvis dækning af underskud før den 31. december 2002. Den kan derfor betragtes som efterfølgende subsidiering af den tidligere aktivitet.
- (94) Kommissionen er derfor af den opfattelse, at omstrukturingsforanstaltningerne ikke hensigtsmæssigt kan adskilles fra foranstaltningerne før den 31. december 2002. Den konkluderer dermed, at delstaten Hessen på baggrund af den driftsstøtte, der tidligere var ydet til delstaten Hessens vinvirksomhed, ikke agerede som markedsøkonomisk investor, da den iværksatte de forskellige omstrukturingsforanstaltninger til fordel for anpartsselskabet (overdragelse af aktiver, gældsafskrivning, to kapitaltilførsler), og at omstrukturingsforanstaltningerne derfor udgør statsstøtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (95) Den tvivl, der lå til grund for Kommissionens indledning af proceduren, og de foreløbige konklusioner i beslutningen om at indlede proceduren er således blevet bekræftet.

Egenkapitalfinansiering af den nye vinkælder

- (96) Med hensyn til egenkapitalfinansieringen af den nye vinkælder har undersøgelsen af Kommissionens tvivl bekræftet, at delstaten Hessen med ydelsen af selskabsdeltagerlånet til Hessische Staatsweingüter GmbH ikke agerede som markedsøkonomisk investor på baggrund af sine tidligere investeringer.
- (97) Den interesserede parts konstateringer vedrørende de angivelige mangler ved forretningsplanen vedrører også finansieringen af den nye vinkælder. Disse konstateringer blev tilbagevist i bemærkningerne fra Tysklands (se betragtning 58 og 68). Med hensyn til finansieringen af den nye vinkælder er Kommissionen ligeledes af den opfattelse, at de betænkeligheder, som den interesserede part har fremført, blev elimineret på grundlag af bemærkningerne fra Tyskland, og at forretningsplanen er velfunderet (betragtning 91), da den tager højde for muligheden for indtægts- og kvalitetsudsving samt svind og omfatter alle nødvendige omkostningselementer (betragtning 68 og 69). Desuden blev forretningsplanen gennemgået af KPMG og anset for at være meget konservativ (betragtning 38).
- (98) Endvidere har den interesserede part fremsat bemærkninger til det forhold, at delstaten Hessens egenkapitalindskud til finansiering af den nye vinkælder først blev ændret til et selskabsdeltagerlån efter kontakter med Kommissionen. Desuden er udgifterne i forbindelse med Hessische Staatsweingüters forvaltning og vinotek ifølge oplysningerne fra den interesserede part ikke indeholdt i forretningsplanen. Ifølge den interesserede part kan det ikke udelukkes, at der vil ske en krydssubsidiering via lavere lejebetalinger.

⁽¹²⁾ Ifølge dom afsagt af Retten i Første Instans i sag T-11/95 (BP Chemicals Limited mod Kommissionen, Sml. 1998 II, s. 3235) udelukker den omstændighed, at en offentlig virksomhed allerede har foretaget kapitalindskud, der betegnes som »støtte«, i sit datterselskab, ikke i sig selv muligheden af, at et senere kapitalindskud kan betragtes som en investering, der opfylder kriteriet med den private investor, der virker under markedsøkonomiske vilkår, såfremt det er rimeligt at udskille dette indskud fra de første indskud og betragte det som en selvstændig investering (se dommens præmis 170). I præmis 171 i BP-Chemicals-dommen gav Retten udtryk for den opfattelse, at den tidsmæssige rækkefølge af kapitalindskuddene, disses formål samt datterselskabets situation på det tidspunkt, hvor beslutningerne om de enkelte indskud blev truffet, hører blandt de elementer, der har relevans for en sådan bedømmelse.

- (99) Tyskland har anført i sine bemærkninger, at de betalinger, der allerede er foretaget i forbindelse med den nye vinkælder, fuldt ud blev omfattet af selskabsdeltagerlånet og med tilbagevirkende kraft af de betingelser, der var gældende for dette lån (se betragtning 67). Desuden præciseres det, at der i forretningsplanen fuldt ud er taget højde for udgifterne til leje af lokaler i Kloster Eberbach til Hessische Staatsweingüters forvaltning og vinotek (betragtning 69). De skønnede lejebetalinge fremgår af forretningsplanen. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at de betænkeligheder, som den interesserede part har fremført, kunne elimineres på grundlag af Tysklands præciseringer.
- (100) Selskabsdeltagerlånet er baseret på en fast årlig rente på 3,7 % og vil få en andel af det årlige overskud (se betragtning 41-44 for en udførlig beskrivelse af finansieringsbetingelserne). Efter Kommissionens opfattelse udgør disse betingelser acceptable markedsvilkår for denne form for investering. Desuden konstaterer Kommissionen, at den resterende finansiering tilvejebringes via et banklån på markedsvilkår, hvilket er en indikator for virksomhedens økonomiske levedygtighed.
- (101) Kommissionen fastholder derfor sin konklusion i brev af 20. december 2006 (K(2006) 6605 endelig) om, at selskabsdeltagerlånet i sig selv kan anses for at være ydet på betingelser, der er acceptable for en markedsøkonomisk investor, og derfor ikke vil give anpartsselskabet en fordel.
- (102) Den er imidlertid af den opfattelse, at finansieringen af den nye vinkælder ikke hensigtsmæssigt kan adskilles fra den støtte, som anpartsselskabet tidligere har modtaget. Den nye vinkælder var en integreret del af omstrukturingsplanen og kan betragtes som en yderligere foranstaltning i omstrukturingsprocessen (efter gældsafskrivningen og de to kapitaltilførsler). Desuden følger anpartsselskabets nuværende økonomiske og finansielle situation, som gør det muligt for selskabet at få et lån fra en forretningsbank til den delvise finansiering af vinkælderne, af de omstrukturingsforanstaltninger, som delstaten Hessen har iværksat til fordel for anpartsselskabet, og skal derfor vurderes på denne baggrund.
- (103) Kommissionen konkluderer derfor, at delstaten Hessen i forbindelse med egenkapitalfinansieringen af den nye vinkælder på 7,5 mio. EUR, der blev ydet som selskabsdeltagerlån på de betingelser, der gælder for dette lån, på baggrund af de tidligere iværksatte omstrukturingsforanstaltninger ikke handler som markedsøkonomisk investor, og at dette selskabsdeltagerlån dermed udgør støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.
- (104) Den tvivl, der lå til grund for Kommissionens indledning af proceduren, og de foreløbige konklusioner i beslutningen om at indlede proceduren er således blevet bekræftet.

Undtagelser i EF-traktatens artikel 87

- (105) Forbuddet mod statsstøtte i artikel 87, stk. 1 udelukker ikke, at visse former for støtte kan betragtes som forenelige med fællesmarkedet på grundlag af undtagelserne i stk. 2 og 3 i samme artikel.
- (106) De pågældende foranstaltninger kan ikke siges at være af social karakter eller at have til formål at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer, for at påberåbe sig EF-traktatens artikel 87, stk. 2, litra a) eller b). Foranstaltningerne har åbenbart heller ikke til formål at fremme den økonomiske udvikling i områder med en usædvanlig lav levestandard, vigtige projekter af fælles-europæisk interesse eller kulturen og bevarelse af kulturarven. Undtagelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra a), b) og d), finder derfor ikke anvendelse i dette tilfælde.
- (107) Efter undtagelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), kan Kommissionen betragte støtte som forenelig med fællesmarkedet, hvis den fremmer udviklingen af visse erhvervsgræne eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

Foranstaltninger før den 31. december 2002

- (108) Ifølge nr. 15 i EF-rammebestemmelserne for statsstøtte til landbrug og skovbrug for 2007-2013⁽¹³⁾ skal en støtteforanstaltning for at blive betragtet som forenelig med fællesmarkedet indeholde et vist incitament eller kræve en vis modydelse fra støttemodtageren. Ensidige statsstøtteforanstaltninger, som blot har til formål at forbedre producenternes økonomiske situation uden på nogen måde at bidrage til sektorens udvikling, betragtes som driftsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.

⁽¹³⁾ EUT C 319 af 27.12.2006, s. 1.

- (109) Kommissionen bemærker, at det ikke fremgår klart, at Hessische Staatsweingüter i perioden inden 2003 kunne betragtes som kriseramte virksomhed. Det er korrekt, at det beløb på 541 859 EUR, som Hessische Staatsweingüter modtog fra delstaten Hessen i perioden 1995-2002, udgør driftsstøtte. Dette forudsætter imidlertid ikke nødvendigvis, at Hessische Staatsweingüter var en kriseramte virksomhed, som ikke var i stand til at opnå yderligere midler på markedsvilkår. Desuden var den lejlighedsvis dækning af underskud ad hoc-foreanstaltninger og ikke baseret på en omstrukturingsplan. Disse foranstaltninger blev gennemført lang tid inden omstrukturingsbeslutningen. Den sidste dækning af et underskud, som er indeholdt i de 541 859 EUR, fandt sted i 1999 (betragtning 21), mens forberedelserne til omstruktureringen først blev påbegyndt i 2001, en omstrukturingsplan først blev udarbejdet fra juni 2002, og den officielle omstrukturingsbeslutning blev vedtaget den 10. december 2002 (se beskrivelsen af omstruktureringen i betragtning 23-38 og navnlig i betragtning 28). Dækningen af underskuddene kan derfor ikke betragtes som en del af omstrukturingsprocessen, som faktisk blev påbegyndt den 31. december 2002.
- (110) Denne støtte vedrørte heller ikke investeringer, uddannelse, jobskabelse eller krav om en modydelse fra støttemodtageren. Støtten havde kun til formål at styrke støttemodtagerens økonomiske situation.
- (111) Kommissionen er derfor af den opfattelse, at denne støtte udgør driftsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.
- (112) Kommissionen beklager, at Tyskland ikke har anmeldt støtten i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 3, men gennemført den ulovligt.

Omstrukturering af delstaten Hessens vinvirksomhed og egenkapitalfinansiering af den nye vinkælder

- (113) Da det blev konstateret, at egenkapitalfinansieringen af den nye vinkælder på baggrund af de tidligere iværksatte omstrukturingsforanstaltninger udgør støtte som omhandlet i EF-traktatens artikel 87, stk. 1 (betragtning 103), vurderes den nedenfor som en del af omstrukturingsforanstaltningerne.
- (114) Støtte til omstruktureringen af kriseramte virksomheder skal normalt undersøges på grundlag af Fællesskabets rammebestemmelser fra 2004 for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder⁽¹⁴⁾. Ifølge nr. 103 og 104 i disse rammebestemmelser vurderer Kommissionen imidlertid støtte, der er anmeldt før den 10. oktober 2004, samt ikke-anmeldt rednings- og omstrukturingsstøtte på grundlag af de rammebestemmelser, der var gældende på anmeldelsestidspunktet eller på det tidspunkt, hvor støtten blev ydet.

- (115) Omstrukturingsforanstaltningerne til fordel for det anpartsselskab, der skulle oprettes, blev formelt vedtaget ved regeringsafgørelse af 10. december 2002 (betragtning 28-33). Denne dato skal derfor betragtes som det tidspunkt, hvor støtten blev ydet. På dette tidspunkt fandt Fællesskabets rammebestemmelser fra 1999 for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder⁽¹⁵⁾ (i det følgende »rammebestemmelserne for omstrukturering«). Kapitel 3.2 i disse rammebestemmelser indeholder de særlige regler for omstrukturingsstøtte.

Støtteberettigelse

- (116) Ifølge nr. 30 i rammebestemmelserne for omstrukturering skal virksomheden kunne anses for at være kriseramte for at være berettiget til omstrukturingsstøtte.
- (117) Ifølge nr. 4 i rammebestemmelserne for omstrukturering betragter Kommissionen en virksomhed som værende kriseramte, når den ikke — med egne finansielle midler eller med de midler, som virksomhedens ejer/aktionærer og kreditorer er villige til at skyde ind i virksomheden — er i stand til at bremse de tab, som med rimelig stor sikkerhed vil kvæle virksomheden på kort eller mellem-lang sigt, medmindre de offentlige myndigheder griber ind.
- (118) I det foreliggende tilfælde havde anpartsselskabet fra oprettelsen i begyndelsen af 2003 et solidt økonomisk grundlag (betragtning 32). Åbningsbalancen afspejlede imidlertid allerede situationen efter gennemførelsen af de fleste omstrukturingsforanstaltninger (overdragelse af aktiver, gældsafskrivning og første kapitaltilførsel). Selv under disse omstændigheder ville anpartsselskabet ikke være i stand til at bremse tabene med egne finansielle midler, indtil det forventede break-even-punkt nås. I forretningsplanen fra juni 2002 blev de nødvendige tilskud til dækning af cashflow-behovet i de første år af omstruktureringen anslået til ca. 4,3 mio. EUR (betragtning 26). Ifølge den reviderede model fra september 2002 ville der være behov for yderligere 3,4 mio. EUR (betragtning 27). Trods anpartsselskabets relativt stærke kapitalgrundlag (egenkapital på i alt ca. 7,6 mio. EUR, dvs. ca. 91 % af balancesummen) ville virksomheden derfor med største sandsynlighed ikke være i stand til at dække sit cashflow-behov med egne finansielle midler, indtil der opnås rentabilitet. Desuden er det usandsynligt, at anpartsselskabet havde opnået eksterne midler til sine løbende aktiviteter uden en garanti fra delstaten Hessen. Da det blev påvist, at selskabsdeltagerens bidrag i forbindelse med omstrukturingsforanstaltningerne ikke blev stillet til rådighed på betingelser, der var acceptable for en markedsøkonomisk investor (betragtning 94), vil midler fra delstaten Hessen på denne baggrund skulle anses for at indeholde et støtteelement og kan ikke anvendes som bevis for, virksomheden ville være i stand til at overleve uden de offentlige myndigheders indgriben.

⁽¹⁴⁾ EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2.

⁽¹⁵⁾ EFT C 288 af 9.10.1999, s. 2.

(119) Anpartsselskabet kan derfor fra tidspunktet for oprettelsen betragtes som kriseramet virksomhed ifølge nr. 4 i rammebestemmelserne for omstrukturering.

(120) Ifølge nr. 7 i rammebestemmelserne for omstrukturering tillader rammebestemmelserne ikke, at der ydes rednings- eller omstrukturingsstøtte til en nystiftet virksomhed, selv om virksomhedens finansielle stilling er vanskelig. Oprettet en virksomhed et datterselskab, der kun oprettes for at modtage dens aktiver og eventuelt passiver, er der ifølge fodnote 9 i rammebestemmelserne for omstrukturering dog ikke tale om en ny virksomhed.

(121) I det foreliggende tilfælde blev anpartsselskabet oprettet pr. 1. januar 2003 og ville dermed på det tidspunkt, hvor omstrukturingsforanstaltningerne blev iværksat, falde ind under definitionen af en nystiftet virksomhed. Dog forblev de faste anlægsaktiver hos delstaten Hessen (overført til erhvervsforetagendet) og forpagtes til anpartsselskabet, mens omsætningsaktiverne og de for driften nødvendige mobile anlægsaktiver på i alt ca. 7,3 mio. EUR samt kortfristede forpligtelser og hensættelser blev overført til anpartsselskabet. Anpartsselskabet kan derfor betragtes som et datterselskab, der kun blev oprettet for at modtage visse aktiver og passiver. Efter Kommissionens opfattelse er anpartsselskabet således omfattet af undtagelsen i fodnote 9 i rammebestemmelserne for omstrukturering og er derfor principielt berettiget til omstrukturingsstøtte ifølge nr. 30 i disse rammebestemmelser.

Genoprettelse af rentabiliteten

(122) Ifølge nr. 31-34 i rammebestemmelserne for omstrukturering skal der iværksættes en omstrukturingsplan, for at der kan ydes støtte. Omstrukturingsplanen, der skal strække sig over en så kort periode som muligt, skal inden for en rimelig tidshorisont og på basis af en realistisk vurdering kunne gøre virksomheden rentabel på længere sigt. Omstrukturingsplanen skal vise, at virksomheden efter omstruktureringen kan dække alle omkostninger, herunder afskrivninger og finansieringsomkostninger. Den omstrukturerede virksomheds forventede afkast af egenkapitalen skal være tilstrækkeligt til, at den kan klare sig i konkurrencen ved egen hjælp.

(123) I det foreliggende tilfælde blev der med henblik på at forberede omstruktureringen i perioden august-november 2001 udarbejdet et strategidokument (»Situationsanalyse und Entwicklungsperspektiven«), som beskrev forskellige scenarier for de statslige vinbrugs mulige videreudvikling (betragtning 23). På grundlag af dette dokument blev der i juni 2002 udarbejdet en forretningsplan for de enkelte scenarier. Den eneste valgmulighed, som ville bidrage til, at Hessische Staatsweingüter kunne opnå rentabilitet på lang sigt, var opførelsen af en ny vinkælder i forbindelse

med Domäne Steinbergs driftsanlæg og flytningen af forvaltningen og vinoteket til Kloster Eberbach. I forbindelse med denne valgmulighed blev det antaget, at delstaten skulle overtage den gæld, der var akkumuleret i forbindelse med vinvirksomheden indtil udgangen af 2002. Investeringsomkostningerne til den nye vinkælder blev anslået til i alt 15 mio. EUR og skulle finansieres dels ved salg af arealer, som ikke var nødvendige for driften, og dels ved hjælp af fremmedkapital. Ifølge modellen i forretningsplanen ville Hessische Staatsweingüter i regnskabsåret 2006/2007 opnå et første positivt dækningsbidrag og i regnskabsåret 2008/2009 et første positivt cashflow. På grund af en ændring af markeds-situationen og andre betingelser var det i september 2002 nødvendigt at revidere den finansielle model, hvorefter Hessische Staatsweingüter først ville opnå rentabilitet på et noget senere tidspunkt i forhold til modellen fra juni 2002. Ved regeringsafgørelse af 10. december 2002 besluttede den hessiske delstatsregering sig for denne valgmulighed (betragtning 24-28).

(124) Forretningsplanen fra september 2002 blev igen ajourført i februar 2003 (og udvidet med en fuldstændig overskuds- og underskudsprognose) og endnu en gang i november 2003. Ifølge forretningsplanen fra november 2003 forventedes et første positivt EBITDA⁽¹⁶⁾ allerede i regnskabsåret 2007, et første positivt cashflow for 2010 og overskud fra 2014. Ifølge de fremsendte oplysninger ville den tilgrundliggende finansielle model føre til en egenkapitalforrentning (på basis af resultatet før skat) på over 3 % i 2016, som fra 2019 ville nå et niveau på over 7 %.

(125) Efter Kommissionens opfattelse kan den omstruktureningsplan, som den hessiske delstatsregering vedtog i december 2002, inden for en rimelig tidshorisont og på basis af en realistisk vurdering gøre anpartsselskabet rentabelt på længere sigt.

(126) Endvidere er der af den opfattelse, at den omstrukturerede virksomheds forventede afkast af egenkapitalen er tilstrækkelig til, at den kan klare sig i konkurrencen ved egen hjælp. I denne forbindelse henviser Kommissionen også til Hoffmann-rapporten, som de hessiske myndigheder har forelagt. Denne rapport når for vinbrug, der er sammenlignelige med Hessische Staatsweingüter, frem til en egenkapitalforrentning på ca. 2-3 %. Desuden anslås den periode, der kræves for at nå break-even-punktet ved omstrukturering af vinbrug eller ved langfristede investeringer i større omfang, til mindst 10 år og i gennemsnit 10-15 år (betragtning 35-37). Ifølge de fremsendte oplysninger blev forretningsplanen fra februar 2003 gennemgået af KPMG og anset for at være meget konservativ i relation til den værst tænkelige situation (betragtning 38).

⁽¹⁶⁾ Earnings before interest, tax, depreciation and amortization (resultat før renter, skat og afskrivninger).

(127) Kommissionen er desuden af den opfattelse, at planen viser, at virksomheden efter omstruktureringen kan dække alle omkostninger, herunder afskrivninger og finansieringsomkostninger, og genoprette rentabiliteten (betragtning 30).

(128) Den tilgrundliggende omstrukturingsplan er derfor i overensstemmelse med bestemmelserne i nr. 31-34 i rammebestemmelserne for omstrukturering.

Forhindring af urimelig konkurrencefordrejning

(129) Ifølge nr. 35-39 i rammebestemmelserne for omstrukturering bør der træffes foranstaltninger for mest muligt at afbøde støttens skadelige virkninger for konkurrenterne, idet disse foranstaltninger oftest indebærer en begrænsning af den stilling, som virksomheden kan indtage på sit (sine) marked(er) efter omstruktureringen. Hvis virksomhedens andel af det relevante marked er ubetydelig, vurderer Kommissionen, at der ikke er tale om urimelig konkurrencefordrejning (se nr. 36 i rammebestemmelserne for omstrukturering).

(130) Hessische Staatsweingüter er ifølge de fremsendte oplysninger med et vinareal på ca. 190 ha Tysklands største vinbrug. Anpartsselskabets salg blev i forretningsplanen fra juni 2002 anslået til ca. 1 mio. liter årligt. Ifølge oplysningerne fremstillede Hessische Staatsweingüter inden 2003 hovedsagelig sorten Riesling. På EU-plan (EU-25) blev der i 2002/2003 fremstillet i alt ca. 15,6 mia. liter vin⁽¹⁷⁾. Hessische Staatsweingüters andel af denne samlede produktion udgjorde mindre end 0,01 %. Ifølge oplysningerne fra de tyske myndigheder udgør det areal, hvor der dyrkes Riesling i EU, i alt 26 413 ha (hvor Tyskland tegner sig for den største andel på 21 197 ha). Med et vinareal på ca. 190 ha tegner Hessische Staatsweingüter sig for en andel af det samlede areal, hvor der dyrkes Riesling i EU, på ca. 0,7 %. Det kan derfor antages, at virksomhedens andel af det relevante marked er ubetydelig, og at der i det foreliggende tilfælde kan ses bort fra de fastsatte modydelser.

(131) I overensstemmelse med den mulighed, der er fastsat i nr. 42, punkt iii), i rammebestemmelserne for omstrukturering, antager Kommissionen imidlertid under alle omstændigheder, at Hessische Staatsweingüter ikke vil modtage yderligere støtte i omstrukturingsperioden

(dvs. på grundlag af den forretningsplan, der blev ajourført i november 2003, indtil 2014).

Støtten begrænses til et minimum

(132) Ifølge nr. 40 og 41 i rammebestemmelserne for omstrukturering skal støttens størrelse og intensitet være begrænset til det strengt nødvendige minimum. Støttedtagerne skal selv yde et betydeligt bidrag til omstrukturingsplanen af egne midler, herunder ved afhændelse af aktiver, som ikke er nødvendige for virksomhedens overlevelse, eller ved finansiering udefra på markedsvilkår. Støtten må ikke ydes i en form eller være af en størrelse, som giver virksomheden en overskudslikviditet, der kan anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter uden tilknytning til strukturomlægningen. Støtten bør ikke anvendes til at finansiere nye investeringer, der ikke er nødvendige for at retablere levedygtigheden. Kommissionen skal have sikkerhed for, at støtten kun anvendes til at genoprette virksomhedens rentabilitet og ikke giver støttedtageren mulighed for at udvide produktionskapaciteten under omstruktureringen, medmindre dette er af væsentlig betydning for at genoprette rentabiliteten uden samtidig at fordreje konkurrencen.

(133) I forbindelse med forberedelsen af omstruktureringen blev tre valgmuligheder taget i betragtning, dvs. en gradvis restaurering af de gamle lokaler i Eltville, opførelsen af en ny vinkælder i Eltville og opførelsen af en ny vinkælder i forbindelse med Domäne Steinbergs driftsanlæg (betragtning 2426). Kommissionen anerkender, at den eneste valgmulighed, som ville bidrage til, at Hessische Staatsweingüter kunne opnå rentabilitet på lang sigt, var opførelsen af en ny vinkælder i forbindelse med Domäne Steinbergs driftsanlæg og flytningen af Hessische Staatsweingüters forvaltning og vinotek til Kloster Eberbach (betragtning 26). Den nye vinkælder ville ifølge de fremsendte oplysninger gøre det muligt for Hessische Staatsweingüter at fremstille rødvine af høj kvalitet. Kommissionen er derfor af den opfattelse, at den udvidelse af produktionskapaciteten, der er fastsat i omstrukturingsplanen, er nødvendig for at genoprette virksomhedens rentabilitet. Endvidere er den af den opfattelse, at støtten er begrænset til det for omstruktureringen strengt nødvendige minimum. Anpartsselskabet modtog ved oprettelsen pr. 1. januar 2003 en første kapitaltilførsel på 1 mio. EUR. Derudover rådede virksomheden ifølge den forelagte balance over en likviditet på ca. 538 000 EUR. Et første positivt cashflow ville anpartsselskabet ifølge forretningsplanen derimod først opnå i regnskabsåret 2008/2009. De nødvendige tilskud til dækning af cashflow-behovet i anpartsselskabets første driftsår blev anslået til i alt yderligere 4,3-7,7 mio. EUR. Det kan derfor konkluderes, at virksomheden trods en første kapitaltilførsel ikke rådede over overskudslikviditet, der kunne anvendes til aggressive, markedsfordrejende aktiviteter uden tilknytning til strukturomlægningen.

⁽¹⁷⁾ Kilde: Eurostat.

(134) Med samlede investeringer på ca. 15 mio. EUR bliver den nye vinkælder til dels finansieret gennem selskabsdeltagerlånet på 7,5 mio. EUR. Den resterende finansiering af den nye vinkælder tilvejebringes via et erhvervslån (betragtning 49). Kommissionen konstaterer, at dette erhvervslån udgør et betydeligt eget bidrag. Bestemmelserne i nr. 40 og 41 i rammebestemmelserne for omstrukturering er således opfyldt i det foreliggende tilfælde.

Fuldstændig iværksættelse af omstrukturingsplanen

(135) Ifølge nr. 43 i rammebestemmelserne for omstrukturering skal virksomheden gennemføre omstrukturingsplanen fuldstændigt.

(136) Efter Kommissionen opfattelse er denne betingelse opfyldt. Ifølge de fremsendte oplysninger overgik anpartsselskabet i sine to første driftsår omsætnings- og overskudsprognosen markant. Efter oprettelsen af anpartsselskabet og den første kapitaltilførsel foretog delstaten kun en yderligere kapitaltilførsel på 1,225 mio. EUR (betragtning 33). Den nye vinkælder (anslåede investeringsomkostninger på i alt 15 mio. EUR) finansieres til dels via et selskabsdeltagerlån fra delstaten med en garanteret fast minimumsforrentning (betragtning 40-45) og til dels via lånet fra en forretningsbank (betragtning 49). Forvaltningen og vinoteket skal flyttes til lokaler i Kloster Eberbach.

Princippet om engangsstøtte («one time, last time»)

(137) Ifølge nr. 48 i rammebestemmelserne for omstrukturering bør der kun ydes omstrukturingsstøtte én gang inden for ti år (siden afslutningen på omstrukturingsfasen eller siden gennemførelsen af planen blev tilendebragt) for at undgå misbrug af støtte. Ifølge nr. 49 i disse rammebestemmelser har ændringer i den støttemodtagende virksomheds ejerforhold som følge af støtteingen betydning for denne regel.

(138) Efter Kommissionens opfattelse er princippet om engangsstøtte opfyldt i det foreliggende tilfælde, da Hessische Staatsweingüter ikke har modtaget rednings- eller omstrukturingsstøtte i de seneste ti år. Som anført i betragtning 109 har Kommissionen ikke konkluderet, at Hessische Staatsweingüter kunne betragtes som kriseramte virksomheder, da virksomheden blev drevet som en del af den almindelige forvaltning og efterfølgende som delstatsvirksomhed. Tværtimod udgjorde den lejlig-hedsvise dækning af underskud i perioden 1995-2002 kun ulovlig driftsstøtte (betragtning 111).

(139) Kommissionen er derfor af den opfattelse, at delstaten Hessens omstrukturingsforanstaltninger til fordel for

Hessische Staatsweingüter er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i Fællesskabets rammebestemmelser fra 1999 for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder og derfor forenelige med fællesmarkedet.

(140) Kommissionen beklager, at Tyskland ikke har anmeldt støtten i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 3, men gennemført den ulovligt.

VI. KONKLUSION

(141) Kommissionen konstaterer, at Tyskland ulovligt har iværksat foranstaltninger ved i strid med EF-traktatens artikel 87 og 88 at yde Hessische Staatsweingüter støtte i form af kontinuerligt at dække underskud på 541 859 EUR. Denne støtte har begunstiget både erhvervsforetagendet og anpartsselskabet. I betragtning af de særlige omstændigheder i dette tilfælde kan det konkluderes, at den opnåede fordel står i forhold til de driftsaktiver, der er overtaget fra den tidligere delstatsvirksomhed Hessische Staatsweingüter.

(142) Endvidere konstaterer Kommissionen, at delstaten Hessens omstrukturingsforanstaltninger til fordel for anpartsselskabet udgør statsstøtte, der er forenelig med EF-traktaten —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Den statsstøtte på 541 859 EUR, som Tyskland ulovligt har ydet Hessische Staatsweingüter i perioden 1995-2002 i strid med EF-traktatens artikel 88, stk. 3, er ikke forenelig med fællesmarkedet.

Den statsstøtte, som Tyskland ulovligt har ydet Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach i perioden efter 2002 i form af omstrukturingsforanstaltninger i strid med EF-traktatens artikel 88, stk. 3, er forenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

1. Tyskland tilbagesøger den i artikel 1, stk. 1, omhandlede støtte hos erhvervsforetagendet og hos Hessische Staatsweingüter GmbH Kloster Eberbach i forhold til den modtagne støtte.

2. Til det beløb, der skal tilbagesøges, lægges renter regnet fra det tidspunkt, hvor støtten blev udbetalt, og indtil tilbagebetaling er sket.

3. Disse renter beregnes med rentes rente i overensstemmelse med bestemmelserne i kapitel V i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004 ⁽¹⁸⁾.

Artikel 3

1. Tilbagesøgningen af den i artikel 1, stk. 1, omhandlede støtte iværksættes omgående og effektivt.

2. Tyskland sikrer, at denne beslutning efterkommes senest fire måneder efter dens offentliggørelse.

Artikel 4

1. Senest to måneder efter denne beslutnings offentliggørelse sender Tyskland Kommissionen følgende oplysninger:

— det samlede beløb (hovedstol og renter), der skal tilbage-søges hos hver støttemodtager

— en detaljeret beskrivelse af de foranstaltninger, der er truffet eller planlagt for at efterkomme denne beslutning

— dokumentation for, at støttemodtagerne har fået påbud om at tilbagebetale støtten.

2. Tyskland underretter Kommissionen om udviklingen i de foranstaltninger, der træffes for at efterkomme denne beslutning, indtil den i artikel 1, stk. 1, omhandlede støtte er fuldt tilbagebetalt. På Kommissionens anmodning fremsender Tyskland omgående oplysninger om de foranstaltninger, der er truffet eller planlagt for at efterkomme denne beslutning. Desuden fremsender Tyskland udførlige oplysninger om de støt-tebeløb og renter, støttemodtagerne allerede har tilbagebetalt.

Artikel 5

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 20. maj 2008.

På Kommissionens vegne
Mariann FISCHER BOEL
Medlem af Kommissionen

⁽¹⁸⁾ EUT L 140 af 30.4.2004, s. 1.